

**राष्ट्रीय/ राज्य नागरी उपजीविका अभियान
अभियाना अंतर्गत लाभार्थ्यांची परिभाषा
(संज्ञा) बदलणेबाबत.**

**महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक:- एनयुएल-२०१६ / प्र.क्र. १७४ / नवि-२०

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२

दिनांक:- ०२ ऑगस्ट, २०१६.

वाचा:- शासन निर्णय, नगर विकास विभाग क्र. एनयुएल-२०१४/प्र.क्र.१०४/नवि-३३,
दिनांक २८.०८.२०१४.

प्रस्तावना:-

शासन निर्णय, नगर विकास विभाग क्र. एनयुएल-२०१४/ प्र.क्र.१०४/ नवि-३३, दिनांक २८.०८.२०१४ अन्वये केंद्र शासन पुरस्कृत “राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियान” (National Urban Livelihood Mission) व राज्य शासन पुरस्कृत “राज्य नागरी उपजीविका अभियान” (State Urban Livelihood Mission) ची राज्यात अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. राष्ट्रीय/ राज्य नागरी उपजीविका अभियानाला मंजूरी देत असताना सदर योजनेचे लाभार्थी केंद्र शासनाच्या धोरणानुसार सामाजिक, आर्थिक व जातनिहाय जनगणनेच्या आधारे (Socio Economic Caste Census) निश्चित करण्यात आलेल्या शहरी गरीब लाभार्थ्यांचा या योजने अंतर्गत समावेश केला होता. त्यावेळी सर्वेक्षण पूर्ण नव्हते, आता सर्वेक्षण पूर्ण झाले आहे व प्रारूप याद्या सर्व महानगरपालिका व नगरपरिषदांमध्ये प्रकाशित झाल्या असल्याने या सर्वेक्षणाच्या माहितीच्या आधारे / राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियानाची अंमलबजावणी करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

सामाजिक, आर्थिक व जात निहाय सर्वेक्षण राज्यात दोनच वर्षांपूर्वी करण्यात आले असून राज्यातील सर्व ३५ जिल्ह्यात प्रारूप याद्या हरकती सुचनांसाठी प्रसिध्द करण्यात आलेल्या आहेत. सदर सर्वेक्षणामध्ये दारिद्र्य ठरविण्याकरीता कुटुंबाचे उत्पन्न किती आहे हे न विचाराता कुटुंबाचे घर / निवास स्थान, त्यात असलेल्या सुख सुविधा, त्यांच्याकडे असलेली मत्ता (संपत्ती) इत्यादी निकष विचारात घेतलेले आहेत.

२. राष्ट्रीय/ राज्य नागरी उपजीविका अभियानाचा लाभ उत्पन्नाचे स्रोत मर्यादीत असलेल्या जास्तीत जास्त नागरीकांना होण्यासाठी लाभार्थ्यांची संज्ञा (परिभाषा) व्यापक करण्यात येत असून, खालील नमूद केलेल्या वर्गातील नागरीकांचा समावेश शहरी संज्ञेमध्ये (परिभाषेमध्ये) करण्यात येत आहे:-

१) भिकारी/ चिंधी वेचणारे

२) घर कामगार

३) रस्त्यावरील विक्रेता/ चर्मकार/ फेरीवाला/ रस्त्यावर काम करून अन्य सेवा पुरविणारे

४) बांधकाम कामगार/ नळ कारागिर/ गवंडी/ मजूर/ रंगारी/ सुरक्षा रक्षक हमाल/ अन्य माथाडी कामगार

- ५) सफाई कामगार/ स्वच्छता कामगार/ माळी
- ६) गृह उद्योग- कामगार/ कलाकार / हस्त व्यवसाय कामगार/ शिंपी
- ७) वाहतुक कामगार/ चालक/ वाहक/ चालकाचा वाहकाचा मदतनीस/ गाडीवान/ शिक्षा चालक

२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१६०८०२१३११०२३०२५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षात्कृत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(ज. ना. पाटील)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. विरोधी पक्षनेते, दोन्ही सभागृह, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई
- २) सर्व सन्माननीय विधानसभा/ विधानपरिषद व संसद सदस्य
- ३) मा. राज्यपाल महोदय यांचे सचिव
- ४) मा. मुख्यमंत्री महोदय यांचे प्रधान सचिव
- ५) सर्व मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ६) मा. राज्य निवडणूक आयोग यांचे कार्यालय
- ७) मा. मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक
- ८) मा. लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय
- ९) मुख्यमंत्री महोदय यांचे जनसंपर्क अधिकारी
- १०) सर्व विभागीय आयुक्त
- ११) सर्व जिल्हाधिकारी
- १२) राज्यातील सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त
- १३) आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरली, मुंबई
- १४) आयुक्त, रोजगार, स्वयंरोजगार व कौशल्य विकास
- १५) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई
- १६) निवडनस्ती.